

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

שם הקורס:

שלונסקי, אלטרמן ומה שביניהם

שם המרצה:

פרופ' תמר וולף-מונזון

שם המחלקה:

ספרות עם ישראל

מספר הקורס:

13-505-01

Course Name in English:

Shlonsky and Alterman: Poetics, Influence, and Dialogue

סוג הקורס: הרצאה

היקף נ"ז: 2

שנת לימודים: תשפ"ז

סמסטר: א + ב

יום ושעה: ב 10:00-12:00

שעת קבלה: בתיאום מראש

מייל מרצה: Tamar.Wolf-monzon@biu.ac.il

קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה:

תקציר הקורס:

הקורס ידון בסיפור התפתחותה של השירה העברית במאה העשרים, דרך גיבוש הפואטיקה של שניים מהמשוררים שעיצבו את המודרנה העברית אברהם שלונסקי ונתן אלתרמן, וסקירת דרכי השפעתם על הנורמות הספרותיות של החבורות שהם עמדו במרכזן.

מטרות/תוצרי הלמידה:

1. הכרות עם תחנות יסוד מעצבות בשירתם של אברהם שלונסקי ונתן אלתרמן - סקירה מונוגרפית של יצירתם
2. מעקב אחר פעילותן של החבורות הספרותיות שפעלו בהן ('כתובים', 'יחדיו' ו'מחברות לספרות') - תיאור המרחב הספרותי בתוכו פעלו, כתבי העת שהדפיסו בהם, החיים הספרותיים שאפיינו את פעילותם – בתי הקפה שישבו בהם, מקורות השפעה והשראה.
3. 'חרדת ההשפעה' של כל אחת מהדמויות והאופן בו השפיעה על משוררים אחרים.
4. התייחסות למשוררים שפעלו בהשפעתם ובהשראתם של שלונסקי ואלתרמן. ביניהם: ישראל זמורה, לאה גולדברג, יוכבד בת-מרים, יונתן רטוש, יעקב אורלנד.

ערכים (אופציונלי רק במידה ורלוונטי)

תכנון מהלך השיעורים (כולל למידה פעילה):

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1	שיעורי מבוא : מאפייניה של השירה העברית במאה העשרים ; על דורות ספרותיים, משוררים כריזמטיים ודמויות בשוליים, דרכי התגבשותן של חבורות ספרותיות ופרדיגמות מדעיות לבחינת פעילותן	למידה בקבוצות/ מרצה אורחת		שני שיעורים
2	אברהם שלונסקי – ביוגרפיה יוצרת – בית			

			הגידול ומאפייניו, תקופת גדוד העבודה בעין חרוד, ההתערות באקלים החלוצי, תרומתו לכינונו של הזמר העברי בתקופת העלייה השלישית.	
			כתיבתו הפובליציסטית של שלונסקי ב'הדים' וב'כתובים'	3
			התייצבות שלונסקי בחוד החנית של המודרנה	4
			יחסו של שלונסקי ללשון המקורות ולסימבוליקה היהודית	5
			שירתו האקספרסיוניסטית משנות העשרים: עיון בפואמות 'דוי' ו'גלגול'	6
			גיבושה של חבורת 'כתובים', יחסיה עם חבורת 'פתח' והפילוג בין שלונסקי לשטיינמן	7
			כינונה של חבורת 'יחדיו' ומאפייניה	8
			הופעת הספר 'אבני בוחי' לשלונסקי – מאפיינים פואטיים והתקבלות	9
			השפעתו של שלונסקי על התפתחות השירה העברית המודרנית: פעילותו כעורך, מתרגם וכותב לילדים, לצד פעילותו כמשורר	10
			הכנה לכתיבת עבודה	11
2 שיעורים			נתן אלתרמן - ביוגרפיה יוצרת – בית הגידול ומאפייניו, תקופת לימודי האגרונומיה, ראשית כתיבה, כתיבת הטורים ב'הארץ' וב'תוספת ערב לדבר'	12
			יחסי שלונסקי ואלתרמן	13

4 שיעורים			הופעת 'כוכבים בחוץ' – מבנה וארגון קומפוזיציוני, מאפיינים פואטיים, התקבלות	14
2 שיעורים			שירי העת והעיתון של אלתרמן – התמקדות ב'טור השביעי'	15
2 שיעורים			'חרדת ההשפעה' - השפעתו של אלתרמן על משוררים בני דורו	16
			הפואטיקה של יונתן רטוש – מאפיינים לשוניים, ארגון רטורי, תשתיות מקראיות והיפוכן.	17
			הפרויקט השירי של יעקב אורלנד – הכתיבה בז'אנרים שונים (שירה לירית, שירי זמר, מחזאות, תרגום ועוד), הקשרים המורכבים עם אלתרמן	18
			הדרכה בכתיבת עבודה	19
			הדרכה בכתיבת עבודה	20
יועברו על ידי תלמידי סמינריון			רפרטים	21
יועברו על ידי תלמידי סמינריון			רפרטים	22
יועברו על ידי תלמידי סמינריון			רפרטים	23

(בקורס שנתי, יש להוסיף את המפגשים הנוספים)

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי:

משקל בציון הסופי	תיאור התוצר
20% מהציון הסופי	שיחה על העבודה
80% מהציון הסופי	עבודה מסכמת

דרישות הקורס: נוכחות לפחות ב-80% מהשיעורים

דרישות קדם:

שם הקורס	מס' הקורס

רצוי קורס 'מבוא לשירה' אך לא הכרחי.

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה (רצוי עדכני)

ביבליוגרפיה:

אלתרמן, נתן. 'על הבלתי מובן בשירה', בתוך: **כל כתבי אלתרמן – מאמרים ורשימות**, הקיבוץ המאוחד, 1971, עמ' 11-17.

באומגרטן, אורה (עורכת), **אלתרמן: מבחר מאמרי ביקורת על שירתו**, עם עובד, 1983.

בלום, הרולד, **חרדת ההשפעה - תיאוריה של השירה**, (תרגום מאנגלית - עופר שור, עריכה מדעית - שולי ברזלי), רסלינג, 2008.

דורמן, מנחם. **נתן אלתרמן – פרקי ביוגרפיה**, הקיבוץ המאוחד, 1991.

הלפרין, חגית. **מעגבניה עד סימפוניה – השירה הקלה של אברהם שלונסקי ופארודיות על שירתו**, ספרית פועלים, תשנ"ז.

-----, **המאסטרו – חייו ויצירתו של אברהם שלונסקי**, תל אביב, ספרית פועלים הקיבוץ המאוחד ומרכז קיפ, אוניברסיטת תל אביב, תשע"א

וולף-מונזון, תמר. **בהיר וגבוה כזמר – יעקב אורלנד: פואטיקה, היסטוריה, תרבות**, מכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות, 2016.

לאור, דן. **אלתרמן – ביוגרפיה**, עם עובד, 2013.

לוי, ישראל. (עורך) **ספר שלונסקי – מחקרים על א' שלונסקי ויצירתו**, כר' א-ב, ספרית פועלים, תשמ"א-תשמ"ח.

מירון, דן, **פרפר מן התולעת: נתן אלתרמן הצעיר: אישיותו ויצירתו**, האוניברסיטה הפתוחה, תשס"א.

נאור, מרדכי. **הטור השמיני – מסע היסטורי בעקבות הטורים האקטואליים של נתן אלתרמן**, הקיבוץ המאוחד, אוניברסיטת תל אביב, 2006.

ערפלי, בעז. **חדוות ההשוואה: תמורות בשירה העברית המודרנית**, הקיבוץ המאוחד, תשס"ה שביט, זהר. **החיים הספרותיים בארץ ישראל 1910-1933**, אוניברסיטת תל אביב והקיבוץ המאוחד, 1984.

שמיר, זיוה. **עוד חוזר הניגון: שירת אלתרמן בראי המודרניזם**, פפירוס, תשמ"ט.
